

NOVIČNIK LOŠKEGA MUZEJA

MAREC 2018

Loški muzej Škofja Loka
Grajska pot 13
4220 Škofja Loka
T: 04 517 04 00
E: pr@loski-muzej.si
www.loski-muzej.si

DOGODKI

MUZEJSKI VEČER: Kulturna dediščina: vse kar smo bili, smo, bomo, znamo in veljamo

ponedeljek, 5. marec 2018, 19.00

Galerija Franceta Miheliča, Kašča

Predavateljica Verena Vidrih Perko bo v prvem delu predavanja predstavila vse bolj aktualno vprašanje, kaj je kulturna dediščina in kaj je njen družbeni pomen. Predstavila bo kratek pregled mednarodnih in slovenskih dokumentov, ki človeku zagotavljajo uživanje kulturne dediščine in nam vsem nalagajo dolžnost njenega varovanja. In ker je iz dokumentov razviden družbeni odnos zahodne družbe do dediščine, kot smo mu priča v našem okolju, bo predavateljica skušala prepoznati te razlike in jih skozi preteklost pojasniti. Predavanje se bo zaključilo z razmišljanjem o usodi slovenske kulturne dediščine kot temelju identitetnega, izobraževalnega, razvojnega in gospodarskega narodnega kapitala v smislu indijskega pregovora: *če si izgubil premoženje, ni nič izgubljenega, če si izgubil zdravje, je izgubljenega veliko, če si izgubil dediščino, si izgubil vse.*

Predavanje pripravljamo v okviru sklopa dogodkov ob praznovanju Evropskega leta kulturne dediščine.

Kulturna doživetja Škofjeloškega

Odprtje razstave **KJER DOMUJEJO ZGODBE:** povezovanje kulturnih centrov in doživetij na Škofjeloškem

torek, 6. marec, 18.00

Rokodelski center DUO Škofja Loka

Razstava zaokroža povezovalni projekt kulturnih centrov in muzejev na Škofjeloškem. Skozi bogastvo zgodb, ki pripovedujejo o ustvarjalnosti ljudi na Škofjeloškem, so se ti centri in muzeji povezali ter obogatili ponudbo kulturnih doživetij.

S prepoznavno grafično podobo nagovarjajo tako domače kot tuje goste in jih vzpodbujajo, da se ob obisku Škofjeloškega tudi sami prepustijo svoji ustvarjalnosti. Vrata odpirajo Muzej Žiri, Šubičeva hiša, Loški muzej Škofja Loka, Muzej Železniki in Rokodelski center DUO Škofja Loka, ki zaokrožajo skupni zemljevid kulturnih doživetij na Škofjeloškem. Vabimo vas, da zgodbe doživite z nami!

Razstava je na ogled do 7. aprila 2018.

Projekt sofinancira Evropska unija iz Sklada za regionalni razvoj in Republika Slovenija.

Odprtje razstave LOKA : ANKARA : LOKA, Evrazijsko vrvenje Hakana Esmerja

sreda, 14. marec 2018, 19.00

Galerija na Gradu

Slikar Hakan Esmer je v letu 2017 sodeloval v rezidenčni izmenjavi umetnikov, ki sta jo organizirala Loški muzej Škofja Loka in galerija Güler Sanat iz Ankare. Hakan Esmer je v maju in juniju v Škofji Loki prebil 50 dni in v tem času ustvarjal v ateljeju na Loškem gradu. Dela, ki nastala v tem času, bodo prvič na ogled na razstavi v Galeriji na Gradu. Esmer se predstavlja s slikami večjih formatov v mešani tehniki in več skicami v tehniki akvarela. Esmerjeva razstava predstavlja prvo od dveh razstav poimenovanih LOKA : ANKARA : LOKA in bo na ogled do 9. maja 2018. Druga v sklopu razstav bo odprla svoja vrata 16. maja, ko bomo v Galeriji na Gradu razstavili dela slovenskega umetnika Petra Gabra, ki je v okviru rezidenčne izmenjave maja in junija ustvarjal v Ankari.

Pogovori z umetniki: Nejc Slapar

sreda, 21. marec 2018, 19.00

Galerija Franceta Miheliča, Kašča na Spodnjem trgu

Nejc Slapar, član Združenja umetnikov Škofja Loka, je pomemben gorenjski likovni ustvarjalec, ki združuje elemente op-arta in geometrijske abstrakcije s konkretno in vizualno poezijo. V prostorih Kašče predstavljamo digitalno kopijo njegove monumentalne risbe Galaksija in avtorsko Knjigo umetnika (Knjiga mojih dni). V svoji knjigi Slapar druží avtorsko prozno pisanje s striparsko govorico. Domiselno koncipirana Knjiga mojih dni dokazuje, da Slaparjeva tvornost ni ne sredstvo ne intelektualna kategorija, temveč poslanstvo. Slapar mojstrsko prepleta literarno govorico z likovno in samosvoje nadgrajuje en medij z drugim. Z umetnikom se bo pogovarjal Boštjan Soklič, kustos Loškega muzeja Škofja Loka.

Pogovore z umetniki prirejamo v prostorih Galerije Franceta Miheliča v Kašči na Spodnjem trgu, kjer domuje v letu 2014 zasnovana Zbirka v nastajanju članov Združenja umetnikov. Večeri so namenjeni predstavitvi ustvarjalne poti umetnikov, ki jih Ločani poznamo po njihovih likovnih delih, redko pa imamo priložnost pogovora z njimi. Pogovori z umetniki nastajajo v sodelovanju z Združenjem umetnikov Škofja Loka.

Javno vodstvo po razstavi LOKA : ANKARA : LOKA, Evrazijsko vrvenje Hakana Esmerja

sobota, 24. marec 2018, 11.00
Galerija na Gradu

Slikar Hakan Esmer je v letu 2017 sodeloval v rezidenčni izmenjavi umetnikov, ki sta jo organizirala Loški muzej Škofja Loka in galerija Güler Sanat iz Ankare. Hakan Esmer je v maju in juniju v Škofji Loki prebil 50 dni in v tem času ustvarjal v ateljeju na Loškem gradu. Dela nastala v tem času bodo prvič na ogled na razstavi v Galeriji na Gradu. Esmer se predstavlja slikami večjih formatov v mešani tehniki in več skicami v tehniki akvarela.

Po razstavi vas bo popeljal kustos razstave Boštjan Soklič.

Obisk ameriškega veleposlanika v Loškem muzeju

14. februarja je Škofjo Loko obiskal ameriški veleposlanik v Sloveniji gospod Brent Hartley. Del svojega obiska je namenil tudi ogledu Loškega muzeja, po muzejskih zbirkah sta ga vodili direktorica Saša Nabergoj in Marija Demšar.

IZPOSTAVLJAMO: MUZEJSKA VITRINA

Nastanek skulpture *Marija* spremlja nenavadna zgodba. **Franc Heinrihar**, lesni industrialec, trgovec, lastnik termoelektrarne in prvega lesnega podjetja v Škofji Loki, je skulpturo za svojo ženo Marijo naročil pri kiparju Josipu Grošlju. Po pripovedovanju Margarete Mlinar Heinrihar, vnukinje Franca in Marije, je bila Marija izjemno verna oseba. Sprva je celo želela oditi v samostan, vendar so jo kapucinarji prepričali, da bo več naredila za svet, če se bo poročila in bo dobra žena. Tako se je kasneje res poročila, toda še vedno je nerada šla kamorkoli, kjer ni bilo blizu kakšne cerkve. Tudi v počitniško hišo, ki sta jo z možem Francem imela v soteski reke Kokre, ne – vse dokler ni dal mož posebej zanjo v bližino hiše postaviti nenavadne kapelice. V živo skalo je dal vklesati jamo in vanjo postaviti kip *Marije*, ki ga je, prav za to kapelico in kot darilo ženi, naročil pri kiparju Grošlju. Kapelico je dal nato blagosloviti in Marija je odtlej sotesko Kokre skupaj z možem pogosteje obiskovala.

Josip Grošelj (1854–1941) je bil slovenski podobar, rezbar in restavrator, ki je večinoma ustvarjal v okolici Škofje Loke, v Selški dolini, pa tudi po širši Gorenjski. Glede na podatke, ki jih je o njem zbral publicist Anton Sedej, je svoje prve kiparske izkušnje pridobil pri znanem podobarju Štefanu Šubicu v Poljanah pri Škofji Loki, ki je opremil mnogo cerkva po Poljanski dolini in izhaja iz znamenite slovenske umetniške rodbine Šubic (najbolj znana sta brata Janez in Jurij Šubic), katere dela so na ogled tudi v naši zbirki umetnosti v prvem nadstropju. Grošelj se je kasneje izobraževal na Šoli za umetno obrt v Ljubljani. V Selcih je imel tudi svojo podobarsko delavnico. Ustvaril je številne cerkvene oltarje in drugo nabožno plastiko. Med njimi je na tem mestu gotovo treba opozoriti na **kip Sv. Nepomuka**, ki ga je avtor izdelal za Kapucinski most v Škofji Loki, kamor so ga postavili leta 1892. Danes tam stoji kopija, original pa hrani Loški muzej.

Kip *Marija* je zasebna donacija Margarete Mlinar Heinrihar in Polone Komac, vnukinj Franca in Marije Heinrihar.

Prispevek pripravila: Barbara Sterle Vurnik

Projekt Kjer domujejo zgodbe

Konec januarja 2018 se je zaključil projekt Kjer domujejo zgodbe, v katerem so sodelovali Občina Žiri, Občina Gorenja vas - Poljane, Javni zavod Ratitovec, Loški muzej Škofja Loka in Razvojna agencija Sora d.o.o., - Rokodelski center DUO Škofja Loka.

V operaciji partnersko nastopamo institucije, ki nam je skupno poslanstvo varstvo kulturne dediščine. V okviru projekta kot sredstvo komunikacije z obiskovalci izpostavljam zgodbe; tiste, ki jih s svojimi razstavami pripovedujejo muzeji, zgodbe lokalnih območij (legende, zgodovinske pripovedke) ter ne nazadnje zgodbo škofjeloškega območja kot prostora z močnim zgodovinskim ozadjem skupne identitete Loškega gospostva.

Pri tem smo izhajali tudi iz usmeritev 'Strategije turizma za škofjeloško območje 2020+', ki poudarja pomen povezovanja ponudbe in deležnikov ter nudenja povezanih doživetij v zaokroženem turističnem območju pri razvoju turizma. Kot močno orodje izpostavlja prav komuniciranje skupne zgodbe, ki vsebinsko (produktno) poveže območje, ga bolj jasno pozicionira, sporoča njegovo identiteto ter tako daje dobro osnovo za njegovo diferenciacijo.

S povezovanjem ponudbe muzejev, kulturnih centrov in rokodelskega centra želimo v okviru operacije oblikovati nov integralni turistični proizvod, ki smo ga poimenovali »Transverzala muzejev in kulturnih centrov na Škofjeloškem« in preko njega predstaviti obiskovalcem možnosti za odkrivanje in doživljanje zgodovine, bogate tradicije rokodelskih veščin in ustvarjalnosti območja.

Prvi poskus povezovanja ponudbe na področju kulture v škofjeloškem

prostoru se je dogajal v okviru operacije '(O)živela kultura!', ki se je izvajala v okviru LAS Loškega pogorja s sofinanciranjem sredstev LEADER v preteklem programskem obdobju. Tokratna operacija predstavlja nadaljevanje in nadgradnjo povezovanja med institucijami, ki bo s sodelovanjem Loškega muzeja in Rokodelskega centra DUO, verjamemo, potekalo na še višjem kakovostnem nivoju.

Dolgoročni cilj operacije je varovanje kulturne dediščine, povečanje njene dostopnosti in posredovanje vrednot in tradicionalnih znanj sodobni družbi, preko povezovanja institucij, pristojnih za varstvo kulturne dediščine na celotnem območju LAS. Trajnejše sodelovanje bo vzpostavljeno na osnovi ustvarjenega delovnega mesta.

Operativni cilji operacije so vzpostavitev transverzale muzejev in kulturnih centrov na Škofjeloškem kot novega integralnega turističnega produkta, nadgradnja ponudbe muzejev in kulturnih centrov z vsebinami na osnovi zgodb, ki medsebojno povezujejo točke transverzale, ter skupna promocija muzejev in kulturnih centrov preko novega integralnega turističnega produkta (transverzale).

Tekom projekta je bila izdana skupna brošura Kulturna doživetja Škofjeloškega: družinski vodnik po poteh kulturne dediščine na Škofjeloškem. Knjižica je vodnik po transverzali kulturnih centrov na Škofjeloškem, med obiskom katerih lahko v knjižici zberete žige, ko zberete vseh pet žigov, pa za nagrado prejmete nagrado – rokodelski spominek. Ob brošuri je izšla tudi pobarvanka na isto temo. Več informacij o projektu in vseh kulturnih centrih pa lahko najdete na www.kulturnadozivetja.si.

MUZEJSKE ZANIMIVOSTI

Evropska unija je leto 2018 razglasila za evropsko leto kulturne dediščine. Namen evropskega leta kulturne dediščine je čim več ljudi spodbuditi k odkrivanju in doživljanju kulturne dediščine Evrope, izpostaviti kulturno dediščino kot osrednjo komponento kulturne identitete, okrepiti zavedanje o naši izjemi skupni kulturni dediščini in vrednotah, ki jih predstavlja dediščina. Slogan letošnjega leta je: **Naša dediščina: kjer preteklost sreča prihodnost.**

Tudi v Loškem muzeju se bomo to leto še bolj aktivno trudili predstavljati kulturno dediščino in njen pomen, zato vam bomo v mesečnem novičniku redno predstavljali drobne zanimivosti iz bogate zakladnice naše skupne dediščine.

Več o Evropskem letu kulturne dediščine si lahko preberete na: www.zvkds.si/sl/elkd.

Jagode za oči iz zapuščine Janeza Kalana iz Selc, 1723. Hrani Slovenski etnografski muzej v Ljubljani, inv. št. E 3216 (foto. Janja Žagar)

Jagode za oči

Pri pregledovanju gradiva sem naletela na zanimiv članek dr. Rudolfa Andrejke: Star kmečki inventar iz 18. stoletja. V njem predstavi in objavi popis zapuščinskega inventarja Janeza Kalana, posestnika in gostilničarja iz Selc, iz leta 1723. Popis inventarja med drugim omenja, da od nakita: »... nič takega ni; je pa ena zaponka z 11 koralami, jagode za oči imenovana.« Dr. Rudolfa Andrejko so omenjene jagode za oči tako pritegnile, da se je napolnil h Kalanovim in povprašal po njih. Tedanja posestnica Kalanove hiše Urša Semen, poročena Bešter, se jih je še dobro spominjala in povedala, da so si jih pri njih izposojali ljudje iz cele Selške doline. Tisti, ki je imel težave z očmi, si jih je ponoči ali pa toliko časa, dokler je ležal, obesil okoli vratu. Ko je vstal, jih je snel in položil v skledo z vodo. »In kdor je nosil te jagode le enkrat, v trdi veri, mu gotovo pomagajo zoper boleznj na očeh, in sicer tako, da ga ne bodo nikoli več bolele oči.« Te jagode za zdravljenje oči so uporabljali do okoli leta 1900. Od 11 jagod so se ohranile le tri – ena je iz ahata, druga iz japisa, tretja iz brušenega stekla. Dr. Rudolf Andrejka je v njih prepoznal pomembno kulturno dediščino, zato jih je odnesel v tedanji Etnografski muzej, danes Slovenski etnografski muzej, kjer jih hranijo še danes.

To je bila prva, do sedaj znana, omemba ogrlice z zdravilnim učinkom v Sloveniji. Danes lahko to primerjamo z alternativno vejo medicine, imenovano kristaloterapija, ki jo sprejemamo kot novost od zunaj, čeprav je pri nas že imela tradicijo, ki pa je bila žal, vsaj za nekaj časa bolj ali manj prekinjena.

Pripravila: Mojca Šifrer Bulovec

Literatura:

Mojca Šifrer Bulovec, Jagode za oči. Loški razgledi, 55/2008, str. 322–323.

SPREMLJAJTE NAS:

Vsak ponedeljek nas lahko poslušate v oddaji Muzejski zapiski na Radiu Sora, kjer predstavljamo naše aktualno delo in zanimivosti iz muzeja.

Lahko nas všečkate tudi na Facebooku in nam sledite na Instagramu.

Če ne želite več prejemati obvestil Loškega muzeja, nam to lahko sporočite po elektronski pošti na e-naslov pr@loski-muzej.si z besedo ODJAVA.